

VISIOITA MENNEESEEN JA TULEVAAN

Pasi Karppanen

On tullut jälleen aika luoda katsaus päättyneen vuoden kotimaiseen sf/f-kirjasatoon. Kotimainen scifi- ja fantasiavuosi 2005 seurasi muutamien aikaisempien vuosien mallia. Aikuisten sf/f ei huimannut niinkään määrällään vaan laadullaan. Kirjoja tuli ulos vain muutamia, mutta nuo olivatkin sitten sitä kovempaa tavaraa. Suurin osa vuoden aikana julkaistusta sf/f:sta löytyi jälleen kerran lasten- ja nuortenkirjallisuuden puolelta. Teemana olivat tänäkin vuonna matkat, niin ajassa kuin avaruudessakin.

Ihmettä ja kummaa

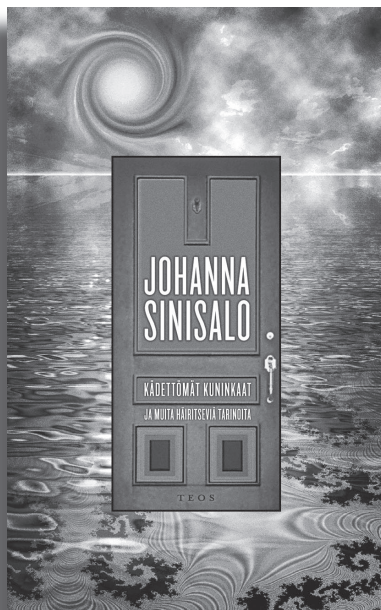
Vaikka kirjasato painottui jälleen kerran loppuvuoteen, nähtiin myös vuoden alkupuolella muutamia valopilkkuja.

Alkuvuoden tapauksista ainakin sf/f-piireissä odotetuin ja kiinnostusta eniten herättänyt lienee *Johanna Sinisalon* huhtikuun lopulla ilmestynyt novellikokoelma **Kädetömät kuninkaat ja muita häiritseviä tarinoita** (Teos).

Kuten nimestä saattaa päätelläkin, kokoaa teos yksien kansien väliin joukon Sinisalon novelleja liki kahdenkymmenen vuoden ajalta. Yhtä lukuun ottamatta kaikki novellit on tätä aiemmin julkaistu sf/f-lehdissä. Kokoelma tarjoaakin oivan näkökulman Sinisalon tuotantoon niille, jotka ovat löytäneet kirjailijan vasta hänen romaaniensa myötä.

Tämän lisäksi Sinisalolta ilmestyi alkuvuodesta toinenkin teos, hänen toimittamansa novellikokoelma **Verkon silmässä - Tarinoita inter-**

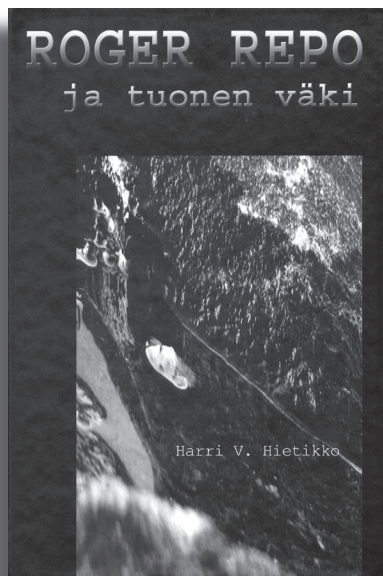
netin maailmasta (Tammi). Kirja sisältää tekstejä neljältätoista kirjoittajalta ja teoksen nimen mukaisesti niiden tarkoituksena on tutkia fiktion keinoin Internetin avaamaa mahdollisuuksien maailmaa.

Vuoden merkittävin kotimainen sf/f-romaani lienee eittämättä *Risto Isomäen* lokakuussa ilmestynyt ja jopa Finlandia-ehdokaslistalle pääsyt **Sarasvatin hiekkaa** (Tammi). Isomäen edellisen romaanin *Herääminen* (2001) tavoin Sarasvatin hiekkaa on ekologinen jännitysromaani. Tällä kertaa polttopisteessä ovat hyökyaalot ja napajäätikön sulamisen aiheuttamat uhkakuvat.

Varsin mielenkiintoinen tapaus on myös syyskuussa ulos tullut, *Anssi Asunnan* romaani **Kolmas aikakirja** (Teos). Kirja sijoittuu vuoteen 2035 ja sen teemoissa voi havaita sukulaisuutta eräänkin uskonnollisia salaliittoa hyödyntäneen kirjailijan teosten kanssa. Olkoonkin, että Asunnan kirjassa on silmässä pykälää isompi scifivaihe.

Messinansalmen pohjasta löydetään liki kaksi vuosituhatta sitten haaksirikkoutunut roomalainen kaaleeri. Laivasta löytyy, ei enempää eikä vähempää, kuin roomalaisten 70 jKr. ryöstämä Israelin kansan liitonarkku.

NASA:n tutkija löytää tauluista kuitenkin jotain hämmästyttävää.

Hieman samantyyppisissä teemoissa pyörii myös *Juha-Pekka Koskisen Viisi todistajaa* (Karisto), mutta tekee sen erilaisesta näkökulmasta. Scifiä tai fantasiaa ei novellimuotoisen sf/f:n kirjoittajana ansioituneen Koskisen toinenkaan romaani ole, vaan edeltäjänsä *Ristin ja Raudan tien* tapaan vakuuttavalla otteella tehtyä historiallista fiktiota *Mika Waltarin* hengessä.

Koskisen romaanin polttopisteessä on Jeesus Nasaretilainen, jonka persoonaa ja elämää kirjassa tarkastellaan viiden eri henkilön näkökulmasta. Heidän kertomuksistaan koostuu monisärmäinen kuva kristinuskon perustajan kohtalosta. Kirja pohdiskelee, millainen Jeesus oli ihmisenä, elämää suurempi hahmo vaiko vain ihminen ihmisten joukossa? Samalla lukijan silmien eteen avautuu ajanlaskun alun elämä, kaikessa vimmassa ja raadollisuudessaan.

Hieman odottamattomampi uutuus sen sijaan oli jo alkuvuodesta ilmestynyt *Harri V. Hietikon* romaani **Roger Repo ja tuonen väki** (Sana-sato), jota voisi luonnehtia yhdistelmäksi dekkaria ja *Kalevalaa*. Tampere-lainen yksityisetsivä Roger Repo saa tehtävän, joka johtaa hänet yli-luonnollisten tapahtumien maailmaan, matkalle alisiin ja vaarallisten tapahtumien pyörteisiin.

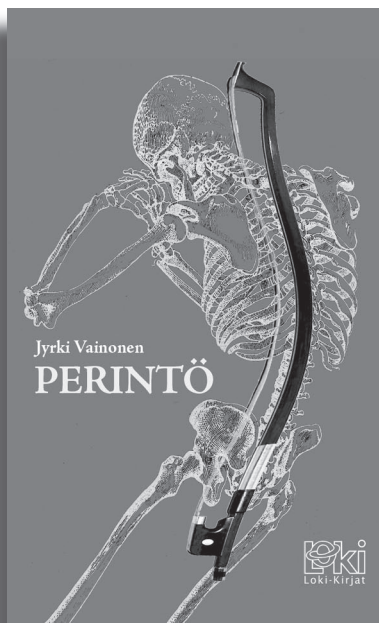
Vaikka lieneekin useimmille sf/f:n lukijoille uusi tuttavuus, mikään uusi kirjallinen sankari Repo ei ole. Sar-

jassa ovat aiemmin ilmestyneet dekkarit *Kadonnut Hamlet* (1999) ja *Lävis-tetty kevät* (2001) joissa on seurattu nimisankarin seikkailuja kummallisten ja yli-luonnollisten tapahtumien maailmassa.

Tämän lisäksi vuoden aikana ilmestyi useampiakin mielenkiintoisia teoksia, jotka liikkuvat jossain valtavirran ja sf/f:n rajamaastossa. Lokakuussa kauppojen hyllyille ilmestyi Kosmoskynänkin sivuilta tutun *Sari Peltoniemen* ensimmäinen novellikokoelma **Ainakin tuhat laivaa** (Tammi). Puhdasta sf/f:ää kokoelma ei ole, vaan sitä voisi ennemminkin luonnehtia valikoimaksi ihmeentäyteisiä tarinoita meiltä ja muualta.

Jossain määrin samaan kirjalliseen lokeroon sijoittuu myös *Esko-Pekka Tiitisen* novellikokoelman **Kävelevä käsi ja muita epätodellisia tarinoita** (Tammi). Kyseessä on valikoima outoja, absurdeja ja samanaikaisesti koomisia sekä surumielisiä tarinoita, joissa tapahtumapaikat liikkuvat Pohjois-Karjalasta Saharaan ja jossa tapahtuu epätodellisia ja samaan aikaan kummallisen luonteisia asioita.

Selvää sukulaisuutta kahden edellisen kirjailijan kanssa on myös *Jyrki Vainosen*, joka julkaisi vuonna 2005 toisen romaaninsa **Perintö** (Loki). Vainosen novellit on tavattu noteerata myös vuosittain parasta kotimaista sf/f-novellia valittaessa sisältämiensä fantasiaelementtien johdosta. Itse Vainonen tunnustautuu ennen kaikkea surrealistiksi.

Kirjassa seitsemän kovia kokeuttanutta ihmistä muuttaa puoleksi vuodeksi vanhaan puuhuvilaan pohjoisen meren rannalle etsimään elämälleen uutta suuntaa ja merkitystä. Täysihoitola Muistolan katon alla selittämätön työntyy arkiseen, realismi nyrjähtää surrealismiksi. Unet ja mielikuvituksen lento luovat maagisen kaikupohjan tarinaa kertovan Mikaelin ajatuksille sekä täysihoitolan vieraiden toinen toistaan uskomattomammille kertomuksille.

Jossain sf/f:n ja valtavirran rajalla liikkuu myös *Matti Linnan* esikoisromaanin **Syysmarkkinat** (Otava). Romaania voisi luonnehtia pedagogiseksi tulevaisuusvisioksi, jossa on mukana yli-luonnollisia elementtejä ja arkrealistista ihmissuhdekuvausta. Tätä aiemmin Linnalta on julkaistu sf/f-lehtien sivuilla yksi novelli, *Herra Sirius pitää lapsista* (Portti 3/99), jossa on havaittavissa samanlaisia teemoja kuin kirjoittajan esikoisromaanissakin.

Nuortenfantasiaa

Nuortenfantasian puolella nähtiin vilkas vuosi. *Anu Holopaisen* Syysmaa-sarja jatkui lokakuussa ilmestyneellä kolmannella osalla **Viini-kauppias** (Karisto). Syysmaa-kirjat ovat Holopaisen aiempia nuortenromaaneja jossain määrin varttuneemmille tytöille suunnattua perusfantasiaa, tutulla feministisellä otteella tehtynä.

Kirjassa seurataan kahdesta aiemmasta osasta tutun Javonan ja hänen

lähipiirinsä vaiheita. Kirjan alkessa Javona on muuttanut Punater- tun kylästä tyttärensä ja miehensä kanssa. Varsinaisessa polttopisteessä ovat kuitenkin tapahtumat läheisessä Satosalesin kaupungissa, josta kantautuu huolestuttavia uutisia.

Perusfantasiaa vanhalla kunnon maailmanpelastusotteella tarjoaa myös *Tuulia Ahon Kuikansulka* (WSOY). Kuikan kansan kylästä on varastettu taianomainen aikakangas, jonka avulla voi nähdä sekä menneeseen että tulevaan. Oikeissa käsissä se on oiva väline, mutta pahantah- toisella vaarallinen ase.

Nuori Kuikansulka-tyttö lähtee vaarojen täyttämälle matkalle hank- kimaan kangasta takaisin. Matkalla kohdataan paitsi vaaroja, myös saa- daan uusia ystäviä. Omalla tahollaan kankaan perässä on myös metsähe- voskansan entisen päällikön poika, joka haluaa estää sen joutumisen uuden katalan päällikön käsiin.

Leena Laulajaisen Raut Jootin- poika -sarjasta ilmestyi puolestaan keväällä kolmas ja samalla viimeinen osa, Raut Jootinpoika ja Pimeän ratsumies (Tammi).

Raut on nyt varttunut seitsemän- toista vuoden ikään ja hänen hei- monsa on löytänyt uuden kodin Hopeameren rannalta. Odottamatta Rautin ja aikaisemmista osista tutun Lumi Tiakantyttären elämää alkaa varjostaa useampikin asia. Haltija- lehdon rauhaa rikotaan ja Kontio- laan ilmestyy matkalainen, tummalla hevosella liikkuva Damiel, joka tuntuu tuovan pahuuden mukanaan.

Siinä missä Raut-sarjan kolman- nessa osassa on valokeilassa vielä Raut ja hänen kohtalonsa, loikataan Laulajaisen toisessa viime vuonna ilmestyneessä nuortenkirjassa *Aia* (Tammi) ajassa eteenpäin, vaikka maailma jossa liikutaan onkin edel- leen sama. Aia on kertomus nuoresta tytöstä, hänen kasvustaan sekä elä- mästä kahden kulttuuripiirin rajalla.

Aia on pienestä pitäen tiennyt ole- vansa erilainen kuin toiset, eivätkä muut lapset mielellään leiki hänen kanssaan. Edes Aian äiti Juli ei siedä tyttärtään, jossa on bolgien verta. Kaksitoistavuotiaana Aia muuttaa enonsa Raut Jootinpojan luokse Kontiolaan, Rautin ja Lumen kaksivuoti- aan Karel-pojan lastenvahdiksi.

Aia ystävystyy vähitellen nuoren Aunis Amilipojan kanssa. Sitten hänet tavoittaa kutsu Bolginmaasta, siihen asti tuntemattomalta isoäi- diltään Doralta, joka paljastuu ei enempiä eikä vähempää kuin bol- gien entiseksi kuningattareksi. Raut ja Lumi vastustavat ajatusta, mutta Aia haluaa lähteä. Ehkä hän löytäisi oman paikkansa sieltä?

Hieman samantapaisia teemoja on mukana *Tuula Kallioniemen* nuor- tenromaanissa *Kulkuripoika ja tuulen tyttö* (Otava).

Romaani kertoo Tillasta, joka tutustuu alakoululaisena tummatuk- kaiseen Harttiin. Kotiväki käskää kui- tenkin Tillaa pysymään pojasta kau- kana, sillä koivusaarelaisten ei sovi tehdä tuttavuutta outojen, eri lailla puhuvien myoottien kanssa. Sitten sytty sota, Tilla joutuu evakkoon ja nuoret ajatutuvat erilleen.

Vaikka Kallioniemen teos sijoit- tuukin fiktiiviseen historialliseen maailmaan, käsittelee se allegorisesti rankkoja, meidänkin ajastamme tut- tuja aiheita. Miltä lapsesta tuntuu jättää rakas kotiseutu ja perhe, mil- laista on varttua ja kokea ensirak- kautensa sodan keskellä sekä miltä tuntuu tulla syrjityksi ulkonäön ja kielen perusteella.

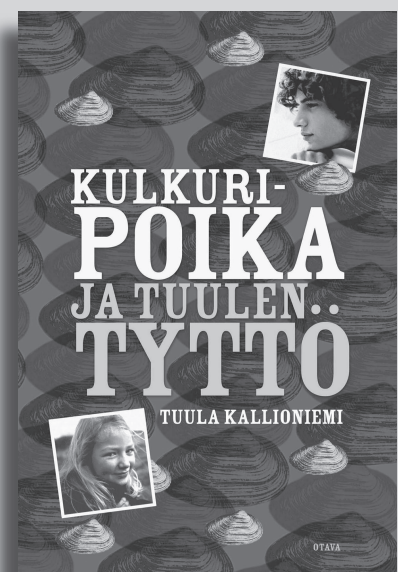
Arjen pieniä ihmeitä

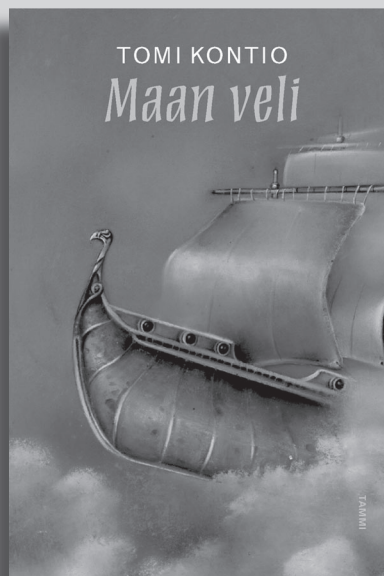
Lähempänä meidän maailmaamme liikutaan *Marja Luukkosen* lokakuussa ilmestyneessä uusimmassa nuorten- romaanissa *Sumumetsän kasvatit* (Tammi).

Romaani kertoo kaupungista, jossa raivoaa jäätävä talvi. Kirjan pää- henkilönä on Viivi, jonka isä on kau- pungin kasvitieteellisen puutarhan johtaja. Yhdessä Viivi ja hänen isänsä yrittävät pitää kasvihuoneen kasveja hengissä, huolimatta siitä että säh- kölaitoksen johtaja on uhannut kat- kaista heiltä sähköt kokonaan sään- nöstelyyn vedoten.

Sitten alkaa tapahtua yhtä ja toista outoa. Sähköt alkavat katkeilla ja syytäksi selviävät johtoihin pääs- seet itiöt, jotka eivät ole kuitenkaan ole peräisin kasvihuoneelta, vaan jotka sikiävät sähkölaitoksen omissa tiloissa. Itiöistä täytyy päästä eroon ja kaupunkilaiset laativat suunnitel- man, jossa oleellista roolia näyttölee musiikinopettaja Hameli huiluineen.

Eppu Nuotion ja Tuutikki Tolosen romaani *Unienvaihtaja* (Tammi) puolestaan kertoo kahdesta tytöstä,

lempinimiltään Aalto ja Myrsky, jotka lähtevät kesätöihin Myrskyn kummitäidin luokse.

Pian he kuitenkin huomaavat tädissä jotain outoa. Täti vaeltelee öisin pitkin kylää kuin unissakävelijä ja retkiltään palattuaan maalaa vimmatusti. Päivin tytöt ovat tädin taidenäyttelyssä vahteina. Hämmästykseseen he huomaavat näyttelyyn tuotavien uusien töiden olevan suoraan kuin heidän unistaan.

Lokakuussa ilmestynyt **Maan veli** (Tammi) päättää *Tomi Kontion* kolmiosaisen Austraasia -sarjan. Suurenuslasin alla kirjassa ovat jälleen kerran aiemmista osista tutut hyvyyden, pahuuden ja ihmisyyden käsitteet allegorisesti käsiteltynä.

Ensimmäisessä osassa kaksospojat Timo ja Tomi löysivät kulkutien Austraasiaan, jonne heidän isänsä oli hävinnyt kasvatettuaan sitä ennen siivet selkäänsä. Tässä osassa pojat alkavat jo haikailla Austraasiasta takaisin kotiin. Ennen kuin kotiin päästään, matkassa on kuitenkin monta mutkaa.

Austraasia-trilogian aloittanut *Keväällä isä sai siivet* voitti vuonna 2000 Finlandia Junior -palkinnon, minkä lisäksi romaanista tehtiin 2004-2005 näytelmä-dramatisointi Kansallisteatterin lavalle.

Leena Krohnin Ihmisen vaatteissa (Teos) ehti ilmestyä jo loppuvuodesta 2004 ja olisi siis kuulunut jo edellisessä osassa käsiteltäväksi. Kyseessä on uusintapainos alun perin jo vuonna 1976 ulos tulleesta kirjasta, joka on noussut uudestaan

ajankohtaiseksi siitä tehdyn elokuvan kautta.

Krohnin romaania on luonnehdittu "saduksi kaikenikäisille". Kirja kertoo pelikaanista, joka laskeutuu uimarannalle ja kiinnostuu ihmisten elämästä. Se ottaa ihmisen hahmon, hankkii asunnon, saa työtä oopperassa, jopa rakastuu. Pelikaanimies myös tutustuu 10-vuotiaaseen Emiliin, joka ryhtyy sille oppaaksi ihmisten maailmaan.

Sf/f-genreen on luettavissa myös *Maria Vuorion* novellikokoelma **Siitä ei kukaan tiedä** (Tammi), vaikka mitään perusfantasiaa se ei edustakaan. Pikemminkin kyseessä on kokoelma nuorille suunnattuja tarinoita, joissa osassa on mukana ripaus surrealismia ja tuota paljonpuhuttua ihmeen tuntua.

Sf/f-ympyröistä tutuilta *Anne Leinoselta* ja *Eija Laitiselta* puolestaan tuli viime vuonna ulos kirjoittajien viides yhteinen nuortenromaani **Peilikuvarakkaus** (WSOY). Fantasiaa romaani ei ole, vaikka ripaus spekulatiivisuutta onkin tällä kertaa mukana.

Romaanin päähenkilönä on 15-vuotias Emilia, joka muuttaa perheineen Kotkan keskustassa sijaitsevaan entiseen apteekkiin, joka on kunnostettu talossa riehuneen tulipalon jäljiltä. Vanhan rakennuksen ilmapiiri saa Emilian levottomaksi ja hänestä tuntuu kuin siellä aiemmin eläneet ihmiset olisivat edelleen talossa läsnä.

Apteekissa on 40 vuotta sitten työskennellyt Emilian ikäinen koti-apulainen Meri. Romaani kulkee kahdella aikatasolla, vuosien 1965 ja 2005 välillä, ja kietoo kahden tytön tarinat yhteen. Maailmat, jossa Emilia ja Meri elävät, sekä heidän elämäntalonsa eroavat toisistaan suuresti, mutta niissä on myös hämmästyttävän paljon yhtäläisyyksiä.

Aikamatkoja ja maailmanpelastusta

Aikamatkailu eri muodoissaan näyttää muutenkin olleen viime vuonna varsin suosittu aihe nuortenkirjoissa. *Virpi Saarisen* maaliskuussa ilmestynyt romaani **Jäälinnun sulka** (Otava) on nykypäivästä kumpuavaa arkista fantasiaa, jossa juonensa puolesta on paljon samaa kuin edellisvuonna

ilmestyneessä *Mila Teräksen* nuortenromaanissa *Tyttö tulevaisuudesta*.

Kampurajalkainen Aura on kömpelö, itsekseen viihtyvä tyttö, joka kesälomalla löytää ystävänsä Jurin kanssa mystisen järven ja tempautuu muinaisen usmaheinän heimon maailmaan. Samalla kirja kuvaa Auran kasvua, yhdistyneenä esihistorialliseen seikkailuun.

Kirja on Saarisen toinen nuortenromaani. Hänen esikoisromaaninsa *Sudenkesyttäjät*, kuvaus kaupunkilaisyttö ja villiityneen koiran ystävydestä, ilmestyi vuonna 2004 ja voitti vuoden 2005 Lukuvarkaus-palkinnon.

Samoja elementtejä on mukana myös *Taina Haahtin* romaanissa **Ron Tulinen** (WSOY). Kirja kertoo 13-vuotiaasta Ronista, joka päätyy apulaiseksi Ajatusten Ritarit -nimiseen antikvariaattiin. Liikkeen omistajaan tuntuu liittyvän paljon salamyhkäistä, ja yhdessä ystävänsä Jontun kanssa Ron alkaa selvittää arvoitusta.

Lopulta selviää, että liikkeen omistaja ei olekaan mikään tavallinen antikvariaatinpitäjä. Pulaan joutunut ystävänsä auttaakseen Ronin on lupauduttava muinaistieteellisen aikamatkan koekaniiniksi. Ennen pitkää Ron löytääkin itsensä keskiajan sydäimestä, keskeltä kuninkaiden, ritareiden ja kerettiläisvainojen hallitsemaa 1200-lukua.

Ritva Toivolan Arvaamaton aikamatka (Tammi) sen sijaan on harvoja viime vuonna ilmestyneitä kotimaisia nuorten scifikirjoja. Romaani on itsenäinen jatko-osa Toivolan vuonna

2003 ilmestyneelle romaanille *Salaiset aikamatkat*, jossa vuoden 2068 lapset löysivät aikatunnelin menneisyyteen.

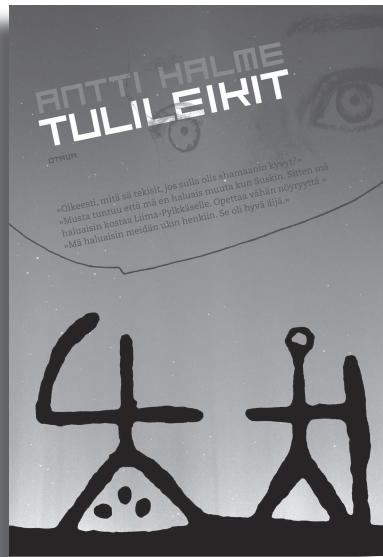
Tällä kertaa päähenkilöinä toimivat aiemmasta romaanista tutut Ville ja Laura, jotka tempautuvat vuorostaan tulevaisuuteen. Tällä kertaa tuon mahdollistaa Villen sylimikro, joka alkaa yllättäen toimia aikakoneena. Ville ja Laura löytävät itsensä vuodesta 2112, jossa kovin moni asia on muuttunut.

Enemmän scifihuumorin puolelle sen sijaan menee *Tapani Baggen Otto ja Hydran surfaajat* (Tammi), joka on kolmas ja samalla viimeinen Ottopojan avaruusseikkailuista kertova kirja. Otto on tavallinen yläastetta käyvä poika, joka on sarjan aiemmissa osissa paljastunut, ei enempää eikä vähempää kuin Maassa asuvaksi Plejadien kuninkaan pojaksi.

Kolmannessa ja samalla sarjan viimeisessä kirjassa Oton ja naapurissa asuvan Sarin kesäloma on juuri alkanut, kun he törmäävät keskellä kirkasta päivää lentävillä lainelautoilla liikkuviin valkyyrioihin. Nämä ottavat Sarin vangiksi ja Oton on näin pelastettava paitsi ystävänsä, siinä sivussa jälleen kerran myös Maa.

Siinä missä kaikki edellämainitut nuortenkirjat voidaan laskea väljästi ottaen fantasian tai scifin nimikkeen alle, edustaa *Antti Halmeen romaani Tulileikit* (Otava) lähinnä nuortenkauhua.

Romaani kertoo koulukiusatusta Villestä, joka ystävineen saa käsiinsä vanhan noitarummun. Pojat tajua-

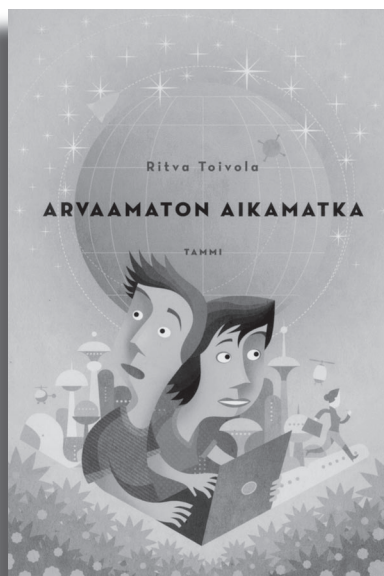
vat esineellä olevan todellisia maagisia ominaisuuksia ja päättävät kokeilla sen tehoa. Tuntemattomien voimien kanssa ei tulisi kuitenkaan leikkiä. Ville ystävineen päästää tajuaamattaan pimeyden voimat meidän maailmaamme ja ennen pitkää pojat löytävät itsensä pahemmasta kuin pulasta.

Pimeyden voimat jylläävät myös *Annina Holmbergin* nuortenromaanissa **Lumotut** (WSOY), joka edustaa vieläkin suureellisempaa maailmanpelastusfantasiaa, vieläpä varsin klassisin aineksin.

Romaani kertoo Mirandasta, joka 16-vuotiaana saa kuulla isoisältään syntyneensä Lumotuksi – valituksi. Mirandalle kerrotaan, että Lumottuja on ollut olemassa ihmiskunnan aamuhämäristä ja he ovat olleet todistamassa tärkeitä historian käännteitä. Nyt maailmaan on nousemassa Mustaltamereltä uusi pahuus.

Miranda saa kumppaneikseen kaksi muutakin Lumottua, ranskalaisen 19-vuotiaan tytön Mikajan ja Cambridgessä opiskelevan älykön Minterin, joita aletaan koluttaa tehtävänsä. Miranda on kuitenkin epävarma omista kyvyistään ja myös kolmikön kyky toimia yhdessä kaipaa hiomista. Kuulostaa kieltämättä kovasti tutulta.

Pirkko-Liisa Perttula on puolestaan jatkanut koululaiskauhukokoelmien toimittamista. Nyt ulos on tullut **Musta käsi ja 69 muuta karmivaa tarinaa** (Otava). Kuudes kauhujuttukokoelma jatkaa edeltäjiensä linjoilla ja tulvii vertahyötyviä ja makaabereja tarinoita koululaisten makuun.

Spefiä perheen pienimmille

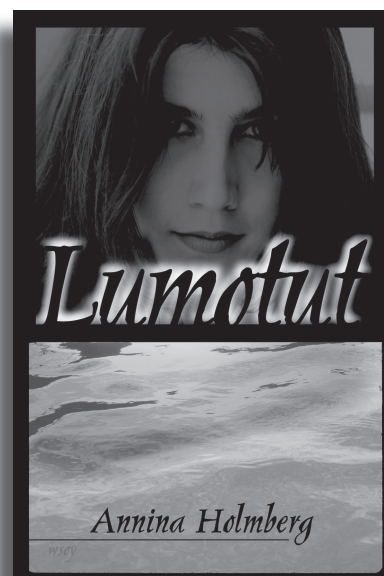
Varsin nuorille sf/f:n ystäville on suunnattu myös *Marko Leinon Yksityisetsivä Herbert Höpö ja varjojen kapina* (Tammi). Siinä hiljaiseloa sitten tapaus Karhun viettänyt nimisankari saa ratkottavakseen uuden visaisen pähkinän.

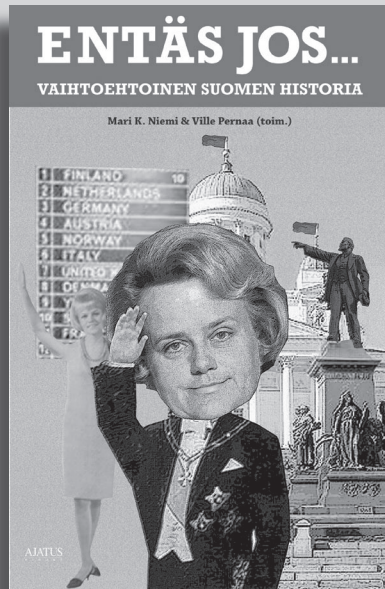
Naapurin bodaava portsari Pertti Pääskynen kolkuttaa nimittäin eräänä päivänä Höpön ovelle ja kertoo jotain hämmästyttävää – hänen varjonsa on kadonnut. Sitten käy ilmi, että varjoja häviää muiltakin, jopa Herbertiltä itseltään. Lopulta syykin selviää. Joka paikassa on liikaa kirkkaita valoja yötä päivää, josta syystä varjot ovat nousseet kapinaan.

Marko Leino on laaja-alainen ja tuottelias kirjailija, jonka tuotanto ulottuu runoista elokuvakäsikirjoituksiin (muun muassa *Minä ja Morrison* sekä *Matti*) ja aikuisten dekkareihin. Leinon edellinen Höpö-kirja *Herbert Höpö ja tapaus Karhu* ilmestyi vuonna 2003 ja lasten sf:n piiriin kuuluva *Tommi Tähtinen ja avaruustauti* vuonna 2000.

Perheen pienimpien luettavaa ovat myös *Harri István Mäen* hurjia seikkailuja kummitusten ja avaruusolentojen kanssa tarjoavat Sihiskirjat. Vuonna 2005 näitä maailman pienimmän koiran seikkailuista kertovia kirjoja saatiin kolmen osan, **Sihis ja kummituslaiva**, **Sihis ja suuri kuuretki** sekä **Sihis ja yksisarvinen** verran.

Ensimmäisessä kirjassa Sihiksen perhe on lähtenyt etsimään suvun

kadonnutta kaupunkia ja aarretta. Leikkipuistossa Sihis tutustuu kummitusperheeseen, joka asustaa puiston vanhassa höyrylaivassa. Sihis pyytää kummitusperheeltä apua, ja kummitukset lupaavat lähteä pelastusretkikunnaksi.

Toisessa kirjassa otetaan sitten kurssi kohti kuuta. Marinameri on hävinnyt, ja Sihiksen kaveri, koppakuoriainen Armas von Varvas paljastaa kummitusperheelle ja Sihikselle, että ihmissudet ovat kaapanneet Marinameren ja monta muutakin merta perustaakseen kuuhun lomaparatiisiin.

Kirjassa *Sihis ja yksisarvinen* Sihis puolestaan tutustuu vedenalaiseen maailmaan. Kummitusperheen laiva on joutunut nälkäisen aavevalaan vatsaan, mutta kapteeni Ketsupin avulla Sihis ja kummitusperhe pääsevät laivan jäljille. Seikkailunsa aikana he tapaavat myös merkillisen mustekalan ja meren pohjaan vangiksi jääneen yksisarvisen.

Hieman samantyyppisessä maailmassa liikutaan myös *Inga Röningin* syyskuussa ilmestyneessä esikoisteoksessa, joka kantaa varsin kiemuraista nimeä, **Kohti Pystynpyyläin puhurivuoristoa** (Gummerus) – alaosikoltaan *Röhmäläisen ullakon seikkailuja*. Kirja on suunnattu muutaman vuoden Sihis-kirjoja vanhemmille yleisölle ja kertoo kilttien kummitusten seikkailuista kauhuromattisessa miljöössä vanhaan kunnon *Pelastakaa kummitukset*-tyyliin.

Kirjan päähenkilö on pikkuruinen Arhippa-kummitus, joka asuu Röhel-

mäläisen talon ullakolla muiden kummitusten kanssa. Sitten isot ja ilkeät kummitukset ajavat kuitenkin Arhippan ullakolta ja hänen on lähdettävä kummituskaveriensa, Konstan, Tiitiäisen ja Böltsin kanssa pakomatulle. Heidän ainoa toivonsa on löytää kaukana vieraassa maassa asuva salaperäinen Kummitustietäjä.

Aiemmin mainittu Sari Peltoniemi sen sijaan julkaisi jo loppuvuodesta 2004 kolmannen lastenkirjansa **Kukka Kaalinen pulkassa** (Tammi). Kolmannessa Kukka Kaalinen -kirjassa seurataan kahdesta aiemmasta osasta tutun, varsin omatoimisen Kukka-tyttösen sekä hänen värikkäiden tuttujensa vaiheita.

Kukka on koulussa jo toisella luokalla. Huijari Filunkius, konstaapeli Pollari ja virkailija Jemmanen ovat jääneet Kukan kotiin vuokralaisiksi, kuten Kukan vaarikin. Kukan helistin on liittynyt rockbändiin ja kiertelee ympäri maailmaa ja Kukan äitkin on lähtenyt uudelle löytöretkelle kohti Etelänapaa. Kukka puolestaan lähtee isänsä kanssa matkalle Lappiin ja tapaa matkalla erään varsin tutun punanutun.

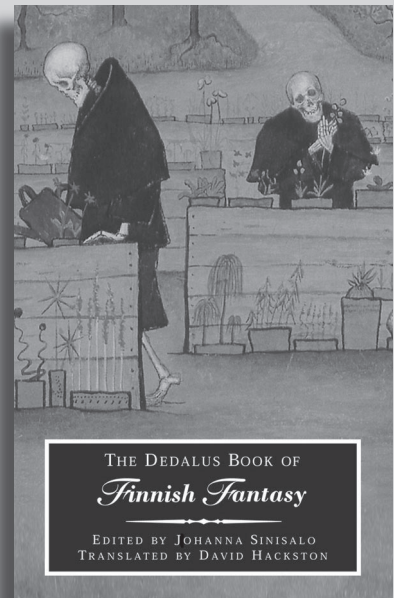
Faktaa ja fiktiota

Näin lopuksi mainittakoon tuttuun tapaan muutama muukin vuoden 2005 aikana ilmestynyt sf/f:n lukijan kannalta mielenkiintoinen kotimainen teos.

Yksi kiintoisimpia noista lienee *Mari K. Niemen* ja *Ville Pernaan* toimittama **Entäs jos... Vaihtoehtoinen Suomen historia** (Gummerus). Kirja analysoi toteutumattomia historiaa ja käy läpi Suomen historian käännekohtia ja analysoi mitä olisi voinut tapahtua jos asiat olisivatkin menneet toisin. Sf/f-termein kyse on siis vaihtoehtohistoriasta.

Kirjan kirjoittajina toimii kymmenen historiantutkijaa, jotka saivat varsin vapaat kädet pohtia Suomen historian vaihtoehtoisia kehityskulkuja. Kirjassa arvioidaan mitä vaihtoehtoja tutkittavan ajan ihmisillä oli ja missä kohdin he olisivat voineet valita toisin.

Jos Eugen Schauman ei olisi saanut rukkasia neiti Borgströmiltä, olisiko hän jättänyt kenraalikuvernööri Bobrikovin ampumatta? Mitä olisi tapahtunut, jos Svinhufvudin

hallitus olisi asettunut poikkiteloin Saksan etujen kanssa vuonna 1918? Jos Pirkko Työläjärvi olisi suostunut pääministeriksi vuonna 1979, olisiko hänestä tullut Suomen ensimmäinen naispresidentti?

BTJ Kirjastopalvelu sen sijaan jatkoi sf/f-kirjailijoita esittelevää sarjaansa. *Jukka Halmeen* ja *Juri Nummelinin* **Ulkomaisia kauhukirjailijoita** (BTJ) esittelee nimensä mukaisesti liki neljäkymmentä kauhukirjalijaa. Teos kattaa kauhun koko kentän ja historian, ulottuen *Mary Shelleystä* ja *Edgar Allan Poesta* vasta viikymmenellä läpi lyöneisiin tekijöihin.

Ja vaikka teos ei periaatteessa tämän artikkelin otsikon alle kuuluisikaan, mainittakoon näin lopuksi vielä *Johanna Sinisalon* toimittama, englanninkielinen suomalaisen sf/f:n antologia **The Dedalus Book of Finnish Fantasy** (Dedalus).

Kirja on osa Dedalus-kustantamon sarjaa, joka esittelee ei-angloamerikkalaisten maiden sf/f-perinnettä. Kokoelma luo komean läpileikkauksen fantastiseen suomalaiseen kirjallisuuteen, kaaren ulottuessa Aleksis Kivistä vasta viime vuosikymmeninä kotimaisten sf/f-lehtien sivuilta tutuihin kirjoittajiin.

Teos on hieno päänavaus kotimaisen sf/f:n laajemman tunnettuuden lisäämisessä Suomen rajojen ulkopuolella ja toivottavasti edesauttaa kotimaisten kirjoittajien murtautumista laajemmille markkinoille, mistä viime vuosina on ollut nähtävissä selviä merkkejä.